

සියලුම හිමිකම් ඇවිරිණි.

Anand
Anand
Anand
Anand

10. Ananda College, Colombo 10. Ananda College, Colombo 10. Ananda College, Colombo 10. Ananda College, Colombo 10. Ananda College, Colombo 10. Ananda College, Colombo 10. Ananda College, Colombo 10. Ananda College, Colombo 10. Ananda College, Colombo 10. Ananda College, Colombo 10.

ආනන්ද විද්‍යාලය - කොළඹ 10

02

S

II

අවසාන වාර පරීක්ෂණය - 2025 සැප්තැම්බර්
අධ්‍යයන පොදු සහතික පත්‍ර (උසස් පෙළ) විභාගය - 2025

රසායන විද්‍යාව
Chemistry

II
II

13 ශ්‍රේණිය

B - කොටස - රචනා

- මෙම කොටසින් තෝරාගත් ප්‍රශ්න දෙකකට පමණක් පිළිතුරු සපයන්න.

(05) a) i. 930°C දී පරිමාව 2 dm^3 ක් වන සංවෘත දෘඪ බඳුනක් තුළ කාබන්, පහත සමතුලිතතාවය ඇතිකර ගනී.

CO_2 වායුව මවුල 0.225 ක් භාවිතා කර මෙම ප්‍රතික්‍රියාව සිදු කිරීමේ දී CO(g) හි ආංශික පීඩනය $7.5 \times 10^5\text{ Pa}$ විය.

(1203 K හි දී $RT = 10000\text{ J mol}^{-1}$ බව සලකන්න.)

I. මෙම සමතුලිතතාව සඳහා 930°C දී K_p හා K_c ගණනය කරන්න.

II. මෙහිදී සිදුකළ උපකල්පන සඳහන් කරන්න.

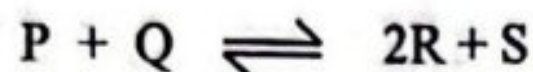
ii. ඉහත සමතුලිත මිශ්‍රණයට එම උෂ්ණත්වයේ දී ම X නම් නිෂ්ක්‍රිය වායුවකින් මවුල 0.15 ක් එකතු කරන ලද්දේ නම්,

I. පද්ධතියේ සමස්ත පීඩනය ගණනය කරන්න.

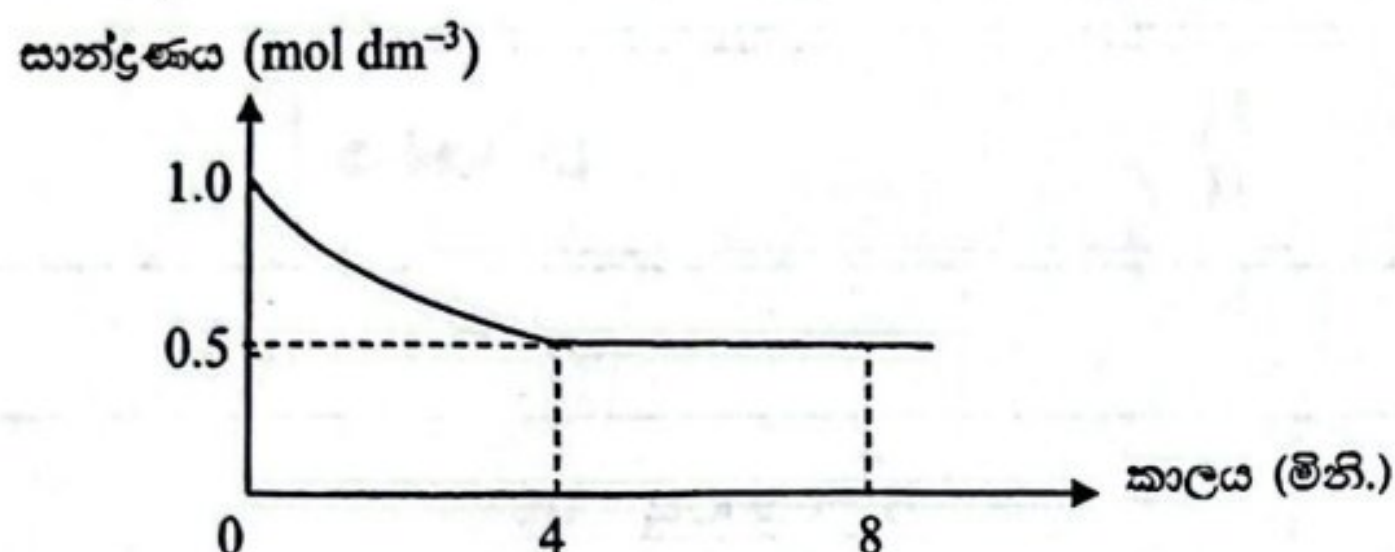
II. වායුන්ගේ සමතුලිත මවුල භාග ගණනය කරන්න.

III. මෙම අවස්ථාවේ දී සමතුලිතතා නියතය පෙර අගයට වඩා වැඩිවේ ද? අඩුවේ ද? නොවෙනස්ව පවතී ද? හේතු සහිතව පහදන්න.

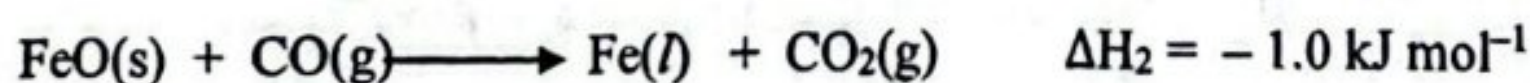
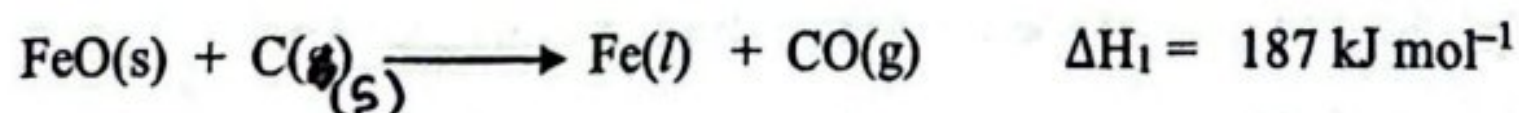
- b) ආරම්භක සාන්ද්‍රණය 1.0 mol dm^{-3} බැගින් වන P හා Q හි 100 cm^3 ක මිශ්‍රණය 25°C හි දී පහත මූලික ප්‍රතික්‍රියාවට අනුව ප්‍රතික්‍රියා වේ.

P හි සාන්ද්‍රණය වෙනස්වීම පහත ප්‍රස්ථාරයට අනුව සිදුවන බව සලකන්න.

- සමතුලිතතාවට එළඹීමේ දී ප්‍රතික්‍රියා වූ P හි මවුල ගණන සොයන්න.
 - ඉහත ඉදිරි ප්‍රතික්‍රියාවේ සීඝ්‍රතා නියතය $15.37 \text{ mol dm}^{-3} \text{ min}^{-1}$ වේ නම් ඉදිරි ප්‍රතික්‍රියාවේ ආරම්භක සීඝ්‍රතාව ගණනය කරන්න.
 - සමතුලිතතාවයේ දී එල වල (R හා S හි) සාන්ද්‍රණ සොයන්න.
 - ඉහත ප්‍රතික්‍රියාවේ සමතුලිතතා නියතය ගණනය කරන්න.
 - පසු ප්‍රතික්‍රියාවේ සීඝ්‍රතා නියතය ගණනය කරන්න.
 - ආප්‍රාප්ත ජලය යොදාගනිමින් සමතුලිත පද්ධතියේ පරිමාව දෙගුණ කළ විට ප්‍රතික්‍රියාවේ දිශාව ප්‍රරෝකතනය කරන්න.
 - මෙම පරීක්ෂණය කාමර උෂ්ණත්වයට (25°C ට) වඩා අඩු උෂ්ණත්වයක දී සිදුකළේ නම් පසු ප්‍රතික්‍රියාවේ සීඝ්‍රතාව කෙරෙහි සිදුවන බලපෑම හේතු දක්වමින් පහදන්න.
- c) ධාරා උෂ්මකයක් තුළ යකඩ නිස්සාරණ ක්‍රියාවලියේ දී සිදුවන ප්‍රතික්‍රියා දෙකක් පහත දැක්වේ.

එම එක් එක් සංඝටකයන්ට අදාළ එන්ට්‍රොපි අගයන් පහත දක්වා ඇත.

ප්‍රභේදය	$S^\circ / \text{J mol}^{-1} \text{ K}^{-1}$
Fe(l)	34.0
FeO(s)	61.0
C(s)	7.0
CO(g)	198.0
CO ₂ (g)	214.0

- i) ඉහත දත්ත උපයෝගී කර ගනිමින් ඉහත ප්‍රතික්‍රියා සඳහා ΔS අගයන් සොයන්න.
- ii) 1500 K හි දී ඉහත ප්‍රතික්‍රියා සඳහා ගිබ්ස් ශක්ති වෙනස ගණනය කරන්න. (වඩ සිදුකළ උපකල්පනය ද ලියන්න.)
- iii) 1500 K හෝ එයට ඉහළ උෂ්ණත්වයක දී ඉහත කුමන ප්‍රතික්‍රියාව මගින් FeO ඔක්සිහරණයට භාජනය වේ දැයි දක්වන්න. එසේ වීමට හේතු දක්වන්න.

(06) a) 25 °C දී සාන්ද්‍රණය 0.1 mol dm^{-3} වන HCl ද්‍රාවණයකින් 25.00 cm^3 ක් ගෙන සාන්ද්‍රණය 0.1 mol dm^{-3} වන $\text{NH}_3(\text{aq})$ ද්‍රාවණයක් මගින් අනුමාපනය කරනු ලැබේ.

- i. මෙම අනුමාපනය අදාළව පහත අවස්ථාවල දී pH අගයන් ගණනය කරන්න.

$$K_b(\text{NH}_3) = 1.8 \times 10^{-5} \text{ mol dm}^{-3} \quad , \quad K_w = 1 \times 10^{-14} \text{ mol}^2 \text{ dm}^{-6}$$

I. අනුමාපනයට පෙර ආරම්භක HCl 25.00 cm^3 ද්‍රාවණයේ

II. සමභ්‍යා ලක්ෂ්‍යයේ දී

III. $\text{NH}_3(\text{aq})$ ද්‍රාවණ 35.00 cm^3 එක් කළ පසු ද්‍රාවණයේ

- ii. ඉහත අනුමාපනයෙහි අනුමාපන වක්‍රය (pH ට එදිරිව $\text{NH}_3(\text{aq})$ පරිමාව) දළ සටහනකින් දක්වන්න.

- iii. නියත උෂ්ණත්වයක ඇති ස්ථාවරකයක ද්‍රාවණයක එක භාජමික දුබල අම්ලයක් ($K_a = 1 \times 10^{-5} \text{ mol dm}^{-3}$) හා එහි සෝඩියම් ලවණය අඩංගු වේ. ද්‍රාවණයේ දුබල අම්ලයෙහි හා එහි සෝඩියම් ලවණයෙහි සාන්ද්‍රණය 0.1 mol dm^{-3} බැගින් වේ. මෙම ද්‍රාවණයේ 10.00 cm^3 ක පරිමාවක pH අගය එකකින් වෙනස් කිරීම සඳහා එක්කළ යුතු 1.0 mol dm^{-3} දුබල අම්ල පරිමාව සහ දුබල අම්ලය එකතු කිරීමෙන් පසු ද්‍රාවණයේ pH අගය ගණනය කරන්න.

b) $\text{M}(\text{OH})_2$ යනු ජලයේ අල්ප වශයෙන් ද්‍රාව්‍ය වන අයනික සංයෝගයකි. $\text{M}(\text{OH})_2$ හි 0.6 g ක් (වැඩිපුර) ගෙන ආසුනු ජලය 100 cm^3 කට එකතු කර මිශ්‍ර කිරීමෙන් පසුව සමතුලිත වීමට ඉඩහරින ලදී.

$$25^\circ\text{C දී } K_{sp}\text{M}(\text{OH})_2(\text{s}) = 3.2 \times 10^{-14} \text{ mol}^3 \text{ dm}^{-9}$$

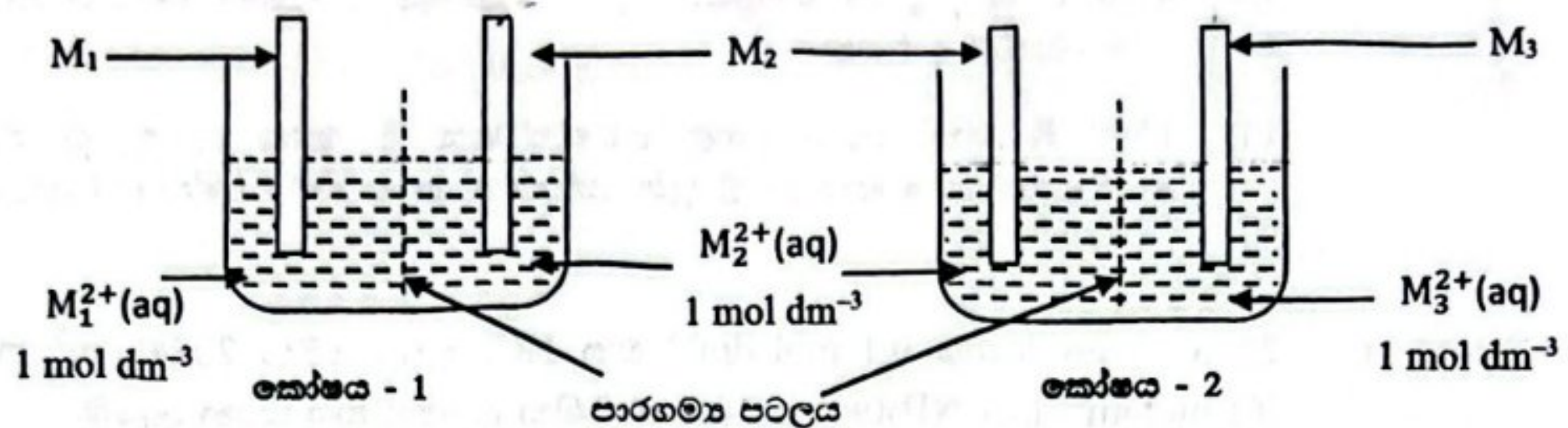
$$(\text{M}(\text{OH})_2 \text{ හි සා.අ.ස්.} = 80)$$

- i. 25 °C දී $\text{M}(\text{OH})_2$ හි ද්‍රාව්‍යතාව සොයන්න.
- ii. ඉහත පිළියෙල කළ ද්‍රාවණයේ pH අගය 8 ක් වන පරිදි එයට අම්ල ද්‍රාවණයකින් 100 cm^3 ක් එකතු කරන ලදී. උෂ්ණත්ව වෙනසක් සිදුනොවුනේ නම් පද්ධතිය නැවත සමතුලිත වන විට දියවී ඇති $\text{M}(\text{OH})_2$ ස්කන්ධ ප්‍රතිශතය ගණනය කරන්න.

$$\text{ජලයේ අයනීකරණ නියතය } K_w = 1 \times 10^{-14} \text{ mol}^2 \text{ dm}^{-6}$$

- iii. ඉහත (ii) කොටසේ $\text{M}(\text{OH})_2(\text{s})$ ද්‍රාව්‍ය වීමේ දී කාලය සමඟ පද්ධතියේ අයන සාන්ද්‍රණය වෙනස් වීම ප්‍රස්තාරයක දක්වන්න.

(07) a) පහත සඳහන් විද්‍යුත් රසායනික කෝෂ දෙක සලකන්න.

$$E^\theta \quad M_1^{2+}(\text{aq})/M_1(\text{s}) = -2.45 \text{ V}$$

$$E^\theta \quad M_2^{2+}(\text{aq})/M_2(\text{s}) = -0.85 \text{ V}$$

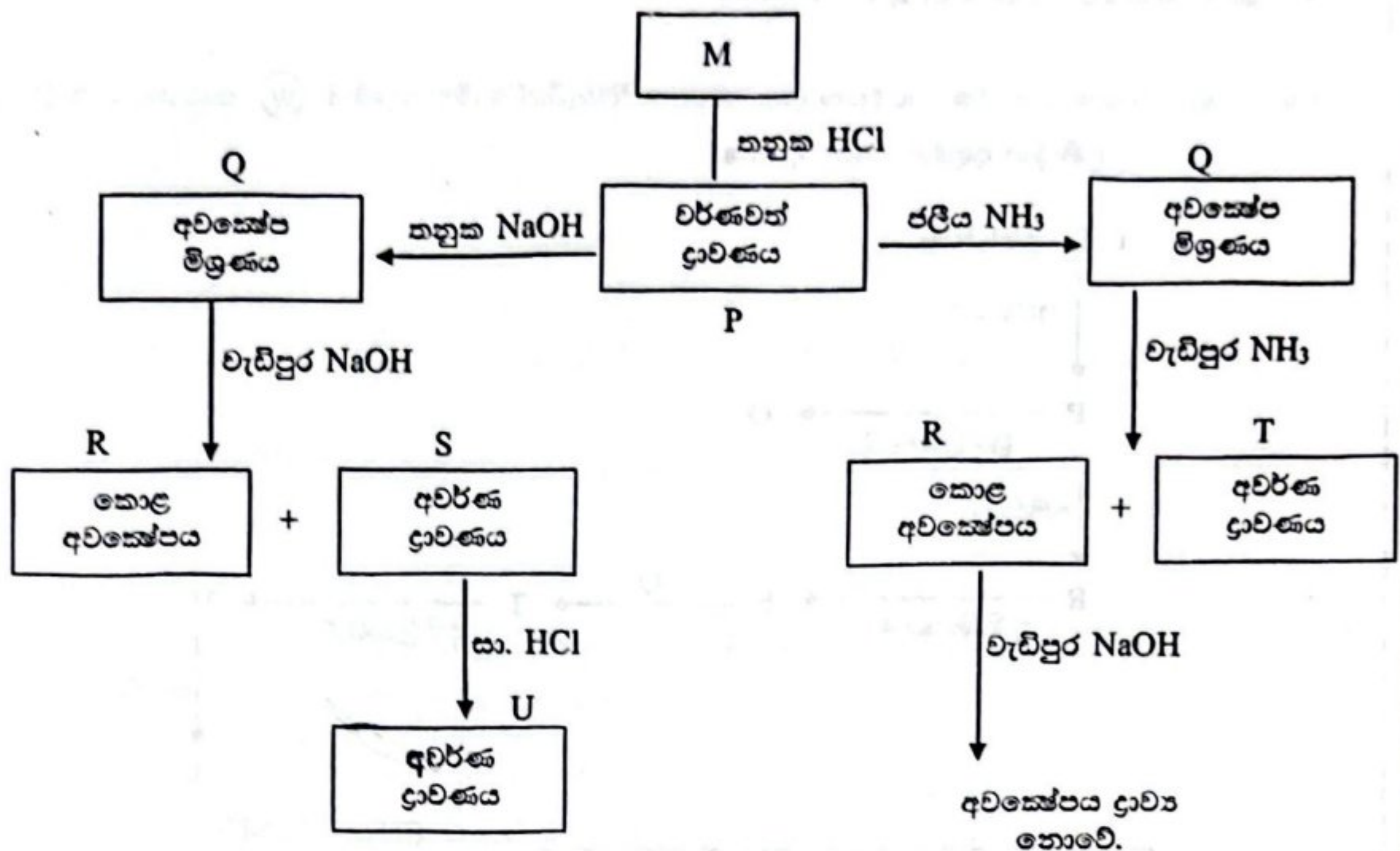
$$E^\theta \quad M_3^{2+}(\text{aq})/M_3(\text{s}) = +0.25 \text{ V}$$

$$E^\theta \quad \text{H}_2\text{O}(\text{l})/\text{H}_2(\text{g}) = -0.83 \text{ V}$$

- එක් එක් කෝෂයේ ඇනෝඩය සහ කැතෝඩය හඳුනාගන්න.
- එක් එක් කෝෂයේ ඇනෝඩය සහ කැතෝඩය මත සිදුවන ප්‍රතික්‍රියා ලියා දක්වන්න.
- කෝෂය - 1 හරහා 1.5 A නියත ධාරාවක් පැය 3 ක් යවන ලදී. එම කාලය තුළ කෝෂය හරහා ගමන් කරන ඉලෙක්ට්‍රෝන මවුල සංඛ්‍යාව ගණනය කරන්න.
- නිකුත් වන $\text{H}_2(\text{g})$ මවුල ගණන ගණනය කරන්න.
- 1-කෝෂයෙහි M_1 සහ M_2 පිළිවෙලින්, 2 - කෝෂයෙහි M_2 සහ M_3 සමග වෝල්ටීයතාවයක් මගින් සම්බන්ධ කළ පසු ලැබෙන සැකසුමෙහි විද්‍යුත් ගාමක බලය (වි.ගා.බ. e.m.f.) ගණනය කරන්න.
- 1 - කෝෂයෙහි M_1 සහ M_2 පිළිවෙලින්, 2 - කෝෂයෙහි M_3 සහ M_2 සමග වෝල්ටීයතාවයක් මගින් සම්බන්ධ කළ පසු ලැබෙන සැකසුමෙහි විද්‍යුත් ගාමක බලය (වි.ගා.බ. e.m.f.) ගණනය කරන්න.

$$(96500 \text{ C mol}^{-1} = 1 \text{ F})$$

- b) M යනු d ගොනුවට අයත් කැටායන දෙකක් අඩංගු මිශ්‍රණයකි. M වලින් කොටසකට සිදුකළ පරීක්ෂණ කීපයක අනුක්‍රමයන් පහත දැක්වේ.

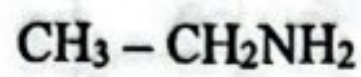

- M හි අඩංගු ලෝහ කැටායන දෙක හඳුනාගන්න.
- එම ලෝහ කැටායන දෙකෙහි ඔක්සිකරණ අංකය දක්වා ඒවායේ ඉලෙක්ට්‍රෝන වින්‍යාසය ලියන්න.
- P, Q, R, S, T හා U හි පවතින සංයෝගය / සංයෝග හඳුනාගන්න.
- P ද්‍රාවණයේ වර්ණය කුමක් ද? එම වර්ණයට අදාළ සංකීර්ණයේ ව්‍යුහය ඇඳ දක්වන්න.
- Q, R, S, T හා U හි IUPAC නාම ලියන්න.
- R අවක්ෂේපයට H_2O_2 එක් කිරීමෙන් සෑදෙන සංයෝගය හා එහි වර්ණය ලියා දක්වන්න.
- ඉහත (vi) හි සෑදෙන කැටායනය හඳුනා ගැනීමට රසායනික පරීක්ෂාවක් ලියන්න.

C කොටස - රචනා

- ප්‍රශ්න දෙකකට පමණක් පිළිතුරු සපයන්න.

(08) a) එකම කාබනික ආරම්භක ද්‍රව්‍ය ලෙස එතිල්ඇමින් භාවිත කරමින් (W) සංයෝගය සෑදීම පිණිස වූ ප්‍රතික්‍රියා අනුක්‍රම පහත දී ඇත.

ප්‍රතික්‍රියාව 1

P

ප්‍රතික්‍රියාව 2 → Q

ප්‍රතික්‍රියාව 3

R

ප්‍රතික්‍රියාව 4 → S

Q

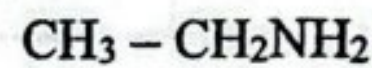
T

ප්‍රතික්‍රියාව 5 → U

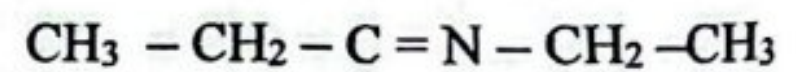
U

ප්‍රතික්‍රියාව 6

V

↓

CH₃

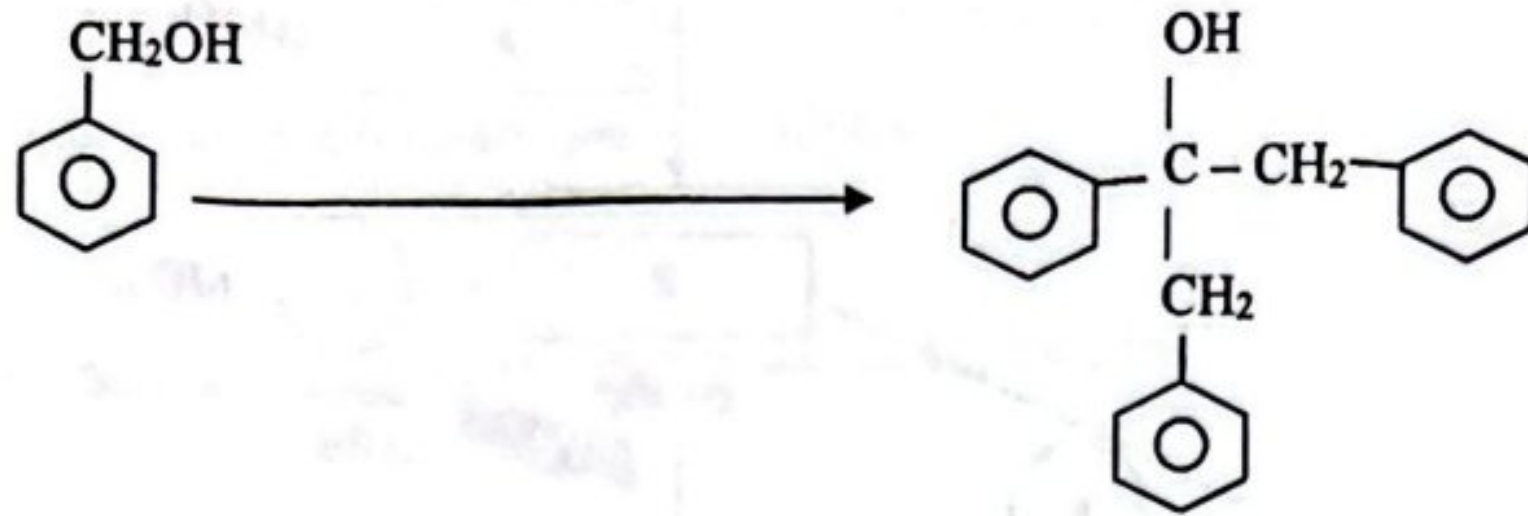
(W)

ප්‍රතිකාරක

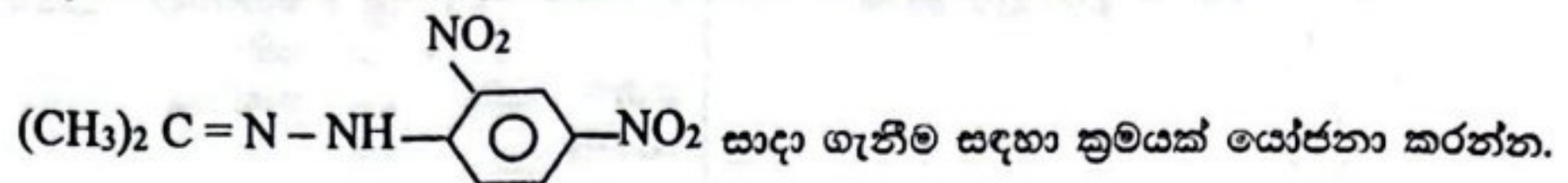
PBr₃ , Mg / විශලි ඊතර් , තනුක HCl ,
PCC , NaNO₂

- P, Q, R, S, T, U හා V සංයෝගයන්හි ව්‍යුහ ඇඳීමෙන් සහ ප්‍රතික්‍රියා 1 - 6 සඳහා සුදුසු ප්‍රතිකාරක දී ඇති ලැයිස්තුවෙන් පමණක් තෝරාගෙන ලිවීමෙන්, ඉහත දී ඇති ප්‍රතික්‍රියා අනුක්‍රමය සම්පූර්ණ කරන්න.
- ප්‍රතික්‍රියා 1- 6 ඇසුරින් නියුක්ලියෝෆිලික ආදේශන හා නියුක්ලියෝෆිලික ආකලන සිදුවන අවස්ථා හඳුනාගන්න.

- b) i) එකම කාබනික ආරම්භක සංයෝගය ලෙස $C_6H_5CH_2OH$ යොදා ගනිමින් පහත දැක්වෙන පරිවර්තනය පියවර 06 කට නොවැඩි පියවර සංඛ්‍යාවකින් සිදුකරන ආකාරය පෙන්වන්න.

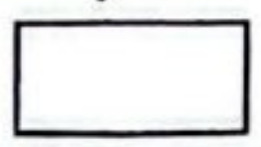

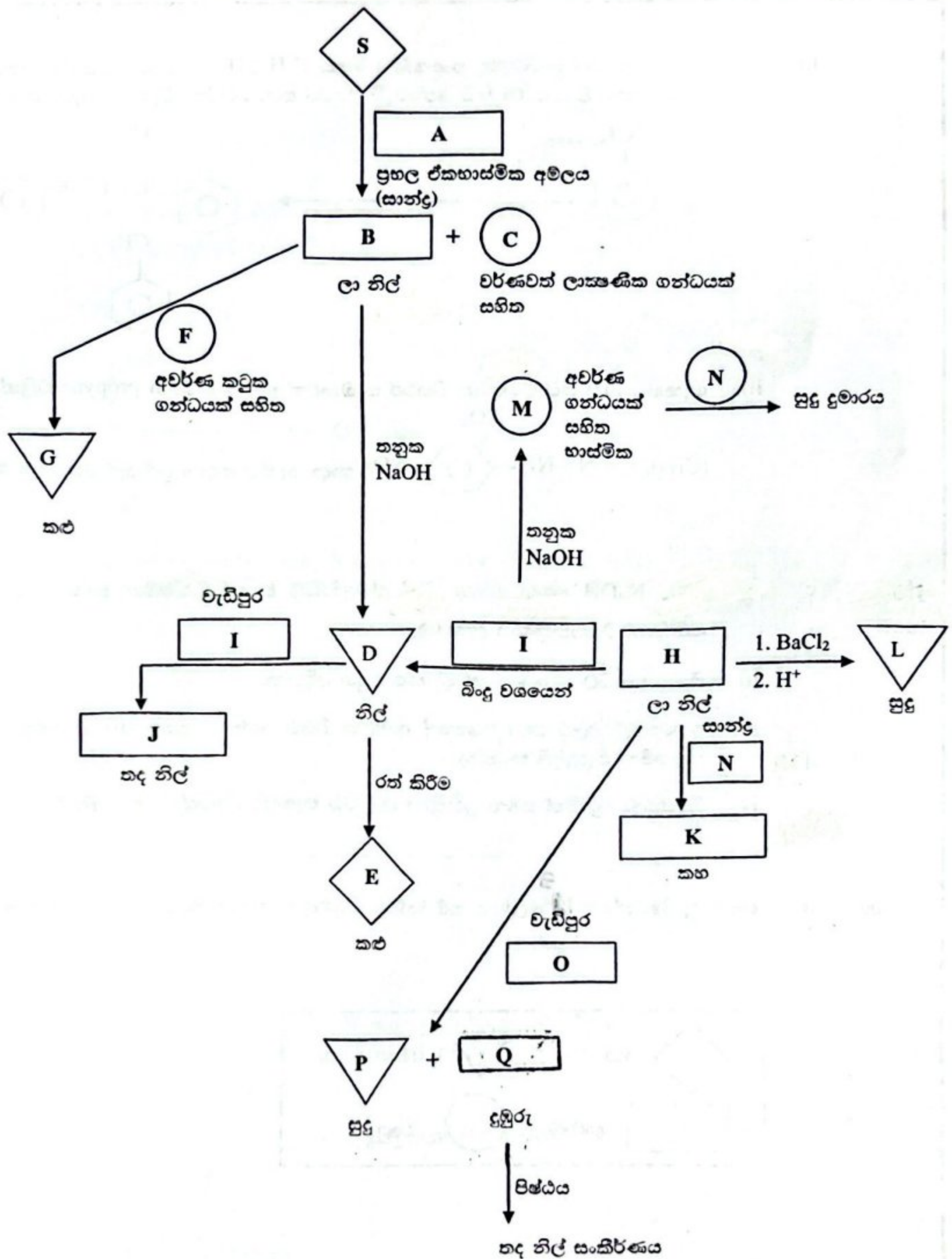
- ii) දෙකකට (02) කට නොවැඩි පියවර සංඛ්‍යාවක් භාවිත කරමින් propyne වලින්

- c) i) ජලීය NaOH සමඟ එතනොයිල් ක්ලෝරයිඩ් හි ප්‍රතික්‍රියාවෙන් සෑදෙන එලය සහ එම ප්‍රතික්‍රියාවේ යාන්ත්‍රණය ලියන්න.
- ii) ගිනොක්සයිඩ් අයනයේ සම්ප්‍රයුක්ත ව්‍යුහ අඳින්න.
- iii) එතනෝල් වලට වඩා ගිනෝල් ආම්ලික වීමට හේතුව, ඉහත (ii) හි සම්ප්‍රයුක්ත ව්‍යුහ සලකමින් පැහැදිලි කරන්න.
- iv) ගිනෝල්, බ්‍රෝමීන් සමඟ ප්‍රතික්‍රියා කළ විට සෑදෙන එලයේ ව්‍යුහය අඳින්න.

- (09) a) පහත දැක්වෙන්නේ 5 ලෝහය සම්බන්ධව සිදුකළ පරීක්ෂණ කීපයක ගැලීම් සටහන කි.

	සහ		අවක්ෂේපය
	ද්‍රාවණ		වායු

සටහන් :- ඔවුන් පහතින් පරීක්ෂාවට ලක් කළ විට ලිලාක් පාහැ දැල්ලක් ලැබුණි.

- i) S ලෝහය සහ A - Q දක්වා විශේෂ හඳුනාගන්න.
 - ii) S ලෝහය පෙන්වන ස්ථායී ඔක්සිකරණ අවස්ථා මොනවා ද?
 - iii) පහත සංයෝගවල IUPAC නාමයන් ලියා දක්වන්න.
- I) C - II) J - III) K - IV) P -
- iv) P සංයෝගයේ අඩංගු ඇනායනය හඳුනාගැනීම සඳහා රසායනික පරීක්ෂාවක් ලියන්න.

- b) ප්‍රධාන සංඝටක සංයෝග වශයෙන් NH_4NO_3 සහ $(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$ වලින් සමන්විත එක්තරා පොහොර සාම්පලයක ප්‍රධාන සංඝටක ප්‍රතිශත සෙවීම සඳහා පහත ක්‍රමවේදය අනුගමනය කරන ලදී.

පියවර 01

පොහොර සාම්පලයෙන් 1.60 g ක ස්කන්ධයක් ගෙන NaOH සමඟ ප්‍රතික්‍රියා කරවන ලදී. පසුව එය ඔක්සිහාරකයක් සමඟ ප්‍රතික්‍රියා කරවන ලද්දේ එහි අඩංගු නයිට්‍රජන් සියල්ල ඇමෝනියා බවට පත්වන ලෙසට ය. මෙම පියවර දෙකෙහිදී ම පිටවන ඇමෝනියා වායුව 0.30 mol dm^{-3} H_2SO_4 ද්‍රාවණ 50.00 cm^3 තුළට අවශෝෂණය කරවන ලදී. ඉන්පසු එම ද්‍රාවණයේ ඇති වැඩිපුර අම්ල ප්‍රමාණය සෙවීමට 0.40 mol dm^{-3} සාන්ද්‍රණයෙන් යුත් NaOH සමඟ අනුමාපනය කරවන ලදී. ඒ සඳහා NaOH 6.40 cm^3 පරිමාවක් වැය විය.

පියවර 02

පොහොර සාම්පලයෙන් තවත් 1.40 g ක ස්කන්ධයක් 0.50 mol dm^{-3} NaOH 50.00 cm^3 ක් සමඟ නටවන ලදී. වායුව පිටවී අවසන් වූ පසුව එහි වැඩිපුර අඩංගු NaOH, සාන්ද්‍රණය 0.30 mol dm^{-3} H_2SO_4 ද්‍රාවණයක් සමඟ අනුමාපනය කරවන ලදී. එහිදී 7.20 cm^3 ක් වැය විය.

(N = 14 , H = 1 , S = 32 , O = 16)

- i) මෙම ක්‍රියාවලිය තුළදී සිදුකරන ලද ප්‍රතික්‍රියා සඳහා අදාළ තුලිත රසායනික සමීකරණ ලියන්න.
- ii) පොහොර සාම්පලයේ අඩංගු NH_4NO_3 ප්‍රතිශතය සහ $(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$ ප්‍රතිශතය සොයන්න.
- iii) මෙහිදී සිදුකරන ලද අනුමාපන සඳහා උචිත දර්ශකයක් නම් කරන්න.

- (10) a) i) පහත සඳහන් ප්‍රශ්න "ක්ලෝරයිඩ් ක්‍රියාවලිය" මගින් ටයිටේනියම් ඩයොක්සයිඩ් (TiO_2) නිෂ්පාදනය මත පදනම් වේ.

I. මෙම ක්‍රියාවලිය සඳහා භාවිතවන අමුද්‍රව්‍ය සඳහන් කරන්න.

II. මෙහි ක්ලෝරීකරණ හා ඔක්සිකරණ පියවරවලදී සිදුවන ප්‍රතික්‍රියා සඳහා තුලිත රසායනික සමීකරණ ලියා දක්වන්න.

III. TiO_2 වල ගුණ දෙකක් සඳහන් කරන්න.

- ii. පහත සඳහන් ප්‍රශ්න ජෛව ඩිසල් නිපදවීමේ ක්‍රියාවලියට සම්බන්ධ වේ.
- I. මෙම ක්‍රියාවලියෙහි දී භාවිතා කරන ප්‍රධාන ආරම්භක ද්‍රව්‍ය දෙක සඳහන් කරන්න.
 - II. මෙහි දී උත්ප්‍රේරකය ලෙස යොදාගන්නා ද්‍රව්‍යය සඳහන් කරන්න.
 - III. මෙහි දී යොදා ගත හැකි විෂමජාතීය උත්ප්‍රේරක දෙකක් නම් කරන්න.
 - IV. ජෛව ඩිසල් නිෂ්පාදනයේ පළමු පියවරෙහි වැදගත්කම සඳහන් කරන්න.
 - V. මෙම ක්‍රියාවලියේ දී සිදුවන ව්‍යාන්ස්ථස්ථරීකරණ ප්‍රතික්‍රියාව තුළින් රසායනික සමීකරණයක් මගින් දක්වන්න.
 - VI. ව්‍යාන්ස්ථස්ථරීකරණ ප්‍රතික්‍රියාවෙන් පසු ද්‍රාවණය කලාප දෙකක් ලෙස පවතී. එම ඉහළ ස්ථරයෙහි හා පහළ ස්ථරයෙහි පවතින ප්‍රධාන ද්‍රව්‍ය වෙන් වෙන්ව සඳහන් කරන්න.
 - VII. ජෛව ඩිසල් භාවිතය මගින් පාලනය කරගත හැකි ප්‍රධානතම ගෝලීය ගැටලුව සඳහන් කරන්න.
 - VIII. ජෛව ඩිසල් නිපදවීම වාසිදායක වීමට හේතු දෙකක් දක්වන්න.
- b) i) ලෝකයේ විවිධ අවශ්‍යතා සඳහා ඉන්ධනයක් ලෙස සහ බලශක්ති ප්‍රභවයක් ලෙස පෙට්‍රොලියම් තෙල් භාවිත කරයි. එහි දී බොරතෙල් නිෂ්සාරණය මගින් පෙට්‍රොලියම් තෙල් ලබා ගැනීම සිදුකරයි.
- I. කාබනික ප්‍රභව බොරතෙල් ලෙස විවිධ කාර්යයන් සඳහා යොදා ගැනීම හේතුවෙන් කාබන් චක්‍රයට සිදුවන බලපෑම් දෙකක් ලියන්න.
 - II. වායුගෝලීය CO_2 මගින් වර්ෂා ජලයේ pH අගය වෙනස් කරන ආකාරය කෙටියෙන් පැහැදිලි කරන්න.
- ii) $\text{CO}_2(\text{g})$, $\text{SO}_2(\text{g})$, $\text{NO}_2(\text{g})$, $\text{CH}_4(\text{g})$ යන වායුන් අතුරින් පහත බලපෑම් සඳහා හේතුවන වායුන් සඳහන් කරන්න.
- I. අම්ල වැසි
 - II. හරිතාගාර ආචරණය
- iii) ඉහත I හා II හි සඳහන් කළ එක් එක් වායුන් පරිසරයට එකතුවන ස්වභාවික හා කෘතිම ක්‍රියාවලිය බැගින් සඳහන් කරන්න.
- iv) ඉහත (ii) හි අම්ල වැසි ඇති කිරීමට දායක වන NO_x වායුන් මගින් වැසි ජලයේ pH අගය අඩු කරන ආකාරය පැහැදිලි කරන්න.

AL API

PAPERS GROUP